

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
 A kiadónálban átvéve:
 Egy évre — 20 kor.
 Hozzájárulás — 5 "
 Kályha lakosok részére:
 Egy évre — 20 kor.
 Hozzájárulás — 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egy évre — 25 kor.
 Hozzájárulás — 5 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét és a nagy újság napok kivételével.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apóca-utca 3.
 A szerkesztőség kizárólag visszadáson vagy megérkezésre nem vállal felelősséget.
 Hirdetéseinek és hírdetéseinek a kiadóhivatalban intézendők.
 Helyes adás ára 5 fillér.

NAGYVÁRAD, május 19.

Bánffy Szegeden.

(Dr. H. L.) Néhai Tisza Lajos ragyogó alföldi metropoliszában, Szegeden, a Tiszaszálló nagytermében zászlót bontott Tisza István gróf ellen és képviselőjelöltnek lépett föl Bánffy Dezső báró az egykori szolnok-dobokai főispán, bukott miniszterelnök és emeritált hoppmester. Nem tudjuk, miért nem inkább Nyitrán, Stomfán, vagy Girálton, esetleg Várnán, vagy Csacznán, ha úgy tetszik Jászberényben várta be az alkalmat hasonló politikai vállalkozásra. Ott tudvalevőleg közvetlenebbül ismerik a nagy államférfiu rokonszenves egyéniségét, éppen az ő égise alatt végbevitt képviselő választások idejéből. A nemes báró nyilván azt akarja példával illusztrálni, hogy az ő új pártja minden régi rossznak, ezek között első sorban a protekciónak is hadat üzen. Ő tehát nem keresi bizalmas hiveinek, a Tarnóczyaknak, Kloch báróknak, Bartaloknak, Gebanereknek meg a többi szépemlékű millenáris választási elnöknek ajánlólevelét, hanem olyan vidéken lép az urnák elé, ahol tisztán az elvek harca, a választóközönség befolyásolatlan meggyőződése dönti el a csatát.

Lapunknak immár több cikke foglalkozott az új párttal. Megállapították róla, ami természetes is, hogy ez a lehetetlen nevű párt fölöttébb hangzatos, emellett

azonban merőben compilált programot ad. Valóságos politikai szarkafészek. Minden pártból van benne valami, csak új nincsen benne semmi. Nem akarunk ismétlésekbe bocsájtkozni. Amugy sem a párttal, hanem a pártvezérrel kívánunk foglalkozni. Most nem az új párt, hanem a tettekkel tényező politikus van napirenden képviselőjelölti minőségben.

A bátorság felsőfoka szükséges ahhoz, hogy politikus, akit a rothadt almáknak oly csufos esőjében füttyültek ki a közélet szinpadáról, mint a bimbó-utcai bárót annak idején, oda még egyszer vissza merjen térni, pláne vezéripálczával kezében és éppen azon elvek hirdetése közben, amelyeket minősíthetetlen elbánásban részesített szereplése alatt. Mekkora cinizmus kell oda, hogy Bánffy, aki házelnök korában megszökött Kossuth temetése elől, Bánffy, aki oly szégyenletesen viselkedett a zágrábi zászlósértések alkalmával, Bánffy, az ischli klauzula embere, Szegeden, a szinmagyarság városában magyar udvartartást, önálló vámterületet, magyar jegybankot s önálló gazdasági berendezkedést merjen követelni. Helyesen különböztette meg egyik régebbi cikkünk a szegedi palotákat a szegedi tanyáktól. Ezt a vakmerőséget csak fényes szalában követhette el Bánffy degenerált politikájú közönség előtt.

Ugyan tombolt-e már valaha erőszakosabb párturalmi önkény Magyarországon, mint Bánffy érája alatt? Valósággal

földre tiporták az ellenségeket mindenütt s mikor minden törvényadta módon hasztalanul keresett jogorvoslatot, akkor kiröhögték. És csodák csodája, most ennek a párturalmi tultengésnek atyamestere a parlamenti váltógazdaságról mer beszélni. Hegyek kaczagjatok! Ki ne emlékeznék azokra a vérlázító képviselőválasztásokra, amelyekben rőföskereskedőségek dirigálták az ellenzéki választó közönséget ki az esőbe, hóba, fagyos éjszakába s amelyek másfél napig kinozták a szavazókat és szemmel látható többségben levő ellenzékét mégis elbukatták. Ime, most ezeknek a példátlan törvénytelen ségeknek fő fő intézője szegedi sajtóorganumában hivatkozni merészel a választási törvények szakaszaira és büntető rendelkezéseire.

S mindezek után még vannak politikusok, akik nagyra vannak a hazafiságukkal és mégis Bánffy mellett agitálnak. Ott van tiszta-eszlári Eötvös Károly és ott van Hock János, aki előbb Tisza Kálmánt, azután Apponyit, azután Széll Kálmánt és közben a Dreyfuss-ügyet szolgálta. És ott van a függetlenségi pártnak azon az árnyalatán, — amely Kossuth Lajos elvei letéteményesül szokta magát hirdetni s amely pártárnyalatnak ujabban örökös lelkiismeretfurdalásai vannak bizonyos gyanúsítások miatt: Olay Lajos a szigetvári követ, aki pár évvel ezelőtt az elhunyt Pichler Győző és az Amerikába szökött Dienes Márton társaságában tehát

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

A titkos kastély.

Írta: André Theuriet.

Öt éves voltam, mikor először hallottam beszélni a Maladière-ről. — Anyám rövid idővel születésem után meghalt és atyám, ki bíró volt Algierben, egy nagynéném gondjaira bízott; öreg kisasszony volt ez, ki Lyonban lakott, de a nyarat az Annecy-i tó partján töltötte, egy nyári lakban, mely éppen szemben volt az említett Maladière-rel. — A mi lakásunkból, Balmettes-ből, tisztán volt kivihető a félsziget sarkában a szomszédos birtok sűrű parkja és a lombok fölött az ósrégi szavoyai kastély két-toronyos magas tetőzele.

Sohase hallatszott semmiféle nesz a házból, élő lény sohasem látszott a százados fák alatt. Csipkerózska elétkozott birodalmához hasonlóan néma csönd borította. Egyszer bonne-om kisérletében a kapuig mentem. A vasrácsot keresztül a kíváncsiságtól tágra nyílt szemeim

láthattak egy hosszú fasort, mely fölött összehorult a lomb, az ut porondja elveszett a kuszó növények alatt; némi távolságban egy behatoló napsugár élénken megvilágította a szökőkút medenczéjét, aztán a zöld folyosó elhúzódott a kastélyig, melynek földszintje csukott ablakival már oly távolnak és elenyészően kicsinynek látszott, akár csak egy távcső üvegjén néztem volna.

— Nem lehet ide bemenni? — kérdeztem.

— Nem.

— Miért?

— Mert a birtok ura megtiltja azt.

— De ő nincs itt, — miután minden be van zárva . . . Láthatod, hogy nincs itt senki.

— De igen, van bent valaki . . . Van egy Gonosz szellem, a ki megesi a kíváncsi kis fiukat,

— Ah!

Ijedten, de mindinkább elcsigázott kíváncsisággal tértem haza. Rövidesen ezelőtt be-

szélték el nekem a Hüvelyk Matyi meséjét.

Bizonytalan félelem, de egytuttal titkos elégtelenség érzete fogott el, hogy szomszédságomban egy hus és vérből való Gonosz lakik. Uzonna idejében, amikor a nagynéném a terrasszon kötögetett, újra megkezdtém kérdegetéseimet.

— Tante Sophie, igaz-e, hogy a Gonosz lakik a Maladière-ben?

— Ki mondta ezt neked, kicsi? kiáltott fel nénikém, mialatt rám szegezte átható tekintetű szürke szemét.

E pillanatban röptében fogtam fel bonneom egy szemhunyorátását, néném tekintete irányában.

Egy mosoly keletkezett erre az utóbbi ajka szögletében, és erőltetett komolysággal sietett felelni: Igen . . . igen . . . valóban, egy Gonosz lakik a Maladière-ben. A gyermekek nem oly hiszékenyek, mint azt róluk feltételezzük, azaz bizalmuk a meggyőződés erejétől függ, a melyet a nagyoknál tapasztalnak. Miután ősz-

**Jó czipő, jó czipő, jó czipő,
 jó czipő, jó czipő, jó czipő,
 jó czipő, jó czipő, jó czipő**

egyedül
REICHARD áruháza
 czégnél Fő-utczán kapható.

harmadmagával, a képviselőház előtt bántalmazott egy papképviselet. A szigetvári képviselő pártjában azt indítványozta a minap, hogy a pártközpont szólítsa föl a szegedi párthíveket Bánffy támogatására a Kossuthpárt helyi jelöltjével szemben. Ez is csak minálunk, a teljesen korrupt magyar politikai viszonyok mellett lehetséges.

Érdeklődve várjuk ilyen körülmények között a május 31-ére kitűzött szegedi képviselőválasztás lefolyását. Nem mintha a kormányparti jelölt Rónai a torontáli exfőispán személyével vagy programjának csak egy betűjével is rokonszenvenénk, mindazáltal Bánffy politikája még annál is ellenszenvesebb előttünk. Akármint beszél is a bimbó-utcai báró, nekünk bizony nem kell. A mesebeli kárvalótt cigány is fűt-fát ígért, amíg bajban volt, bezzeg mikor kiszabadult, egy krajczár árát sem váltott be. Olyan Bánffy báró most, mint a páva. Annak is tarkabarka, cifra a tollazata, Bánffynak is szörnyen hangzatos a programja. De ha a páva megszólal, bizony átkozott kellemetlenül rikácsol. És, ha Bánffy báró még egyszer hatalomra kerülne, csak a régi lenne megint és hajmeresztő jogtiprásokat követne el újból. Aki jóra való magyar ember, az tehát minden erejével ellene fog dolgozni az ő tetteivel tényezésének mindennütt, bárhol próbáljon is szerencsét.

A delegációk.

Az osztrák delegáció költségvetési bizottsága ma délelőtt ülést tartott Chlumetzky elnöke alatt. Megjelentek Goluchowsky, Pietrich, Burian közös miniszterek és báró Spaun tengerészeti főparancsnok, Baquchem előadó jelentését, a mely a külügyminiszteri előirányzatot tartalmazta, elfogadták. A jelentés hivatkozik a külügyminiszter exposéjára, amelyben a külállamokkal való jó viszonyt erősen hang-

sulyozza és szól az orosz-japán háborúról és a határról, amely ennek folytán a gazdasági téren beállhat és be is áll. Azután áttér a maczedón mozgalmakra és aggodalmát fejezi ki, hogy a keleti háború befolyással lehet a Balkán eseményeire. Az entente hatalmak intézkedéséről szól, mondván, hogy a reformokat erőlyesen kell végrehajtani. Tiltakozik az olasz sajtó támadásai ellen, amelyek alkalmasak arra, hogy Balkán-politikánkat meggyanusítsák. Az olaszországgal való szoros barátságra utal. Az előadó után dr Pergelt a haditengerészet előirányzatáról tesz jelentést.

Uj alispán.

Dr Torma Miklós alispán nyugdíjazása folytán megüresedett alispáni állást a tegnapi tartott közgyűlésen töltötték be. A közgyűlésen, kevés kivétellel, az összes bizottsági tagok megjelentek és nagy részük Bándy György vármegyei főjegyző mellé csoportosult. A biz. tagok egy része br. Diószeghy Zsigmond polgármester mellett foglalt állást. Bándy György főjegyzőt 251 szavazattal választották meg Diószeghy 51 szavazatával szemben Szolnok-Dobokavármegye alispánjává a közönség teljes melegezésére. Bándy 26 éves munkássága alatt rendkívüli szorgalmat fejtett ki és a közönség bizalmát teljes mértékben bírja. Főjegyzővé Placsintár Odón első aljegyzőt, első aljegyzővé Gajzágó Lászlót, második aljegyzővé Hige Jenőt és harmadik aljegyzővé gróf Wasa Györgyöt választották.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, május 19

Nagy hangon készült a függetlenségi Kossuth-párt a napirend előtt Goluchowsky ellen. Pittreich ellen készült a támadás és a rendkívüli hadügyi költség felemelése ellen. De a napirend előtt nem történt semmi. A csodás májusi eső, mely ma reggel áztatta a fővárost, úgy látszik, lehűtötte a harci kedvet, mert a támadás elmaradt — elhalasztott. Még a szegedi középítészeti tanács dolgában sem beszélt Polczner Jenő, pedig várták felszólalását.

Wimpffen Szigrid és Simon grófnak és Trautenberg Frigyes bárónak örökös főrendiházi tagsági joggal való felruházása élénk vitára adott okot.

Az osztrák arisztokrata nevek hallatára Ugron Gábor kilépett a porondra és tiltakozott a főrendiház elnémetesítése ellen. A többi pártok részéről azonban nem kapott kellő segítséget.

Tisza gróf pedig a nemzet abszorveáló képességében bizva, ajánlotta a törvényjavaslatot elfogadásra.

Benedek János ez alkalommal a főrendiház reformját sürgette. A javaslatot megszávták.

Ezután a beruházási törvényjavaslatot kezdtek tárgyalni. Heltai előadóval, Komjáthy Bélával és Ernst Sándorral indult meg a vita.

Elnök: Perczel Dezső megnyitván az ülést, hitelesíti a múlt ülés jegyzőkönyvét, előterjeszti az irományokat, Következik

a szegedi középítészeti tanács

hatáskörének meghosszabbításáról szóló javaslat. A Ház szó nélkül elfogadta. Következik a

Wimpffen és Trautenberg

grófok örök főrendiházi tagságáról szóló javaslat.

Nyegre László előadó elfogadásra ajánlja.

Benedek János: Kifogásolja, hogy a születés mellett a nagy vagyon korfiskál a főrendiházi tagságra. A szegény mágnások kiszorulnak, holott azok szorulnak reá legjobban. Különben a főrendiháznak a népképviselő mellett nincs már más létjogosultsága. A régi magyar családokat megilleti ez a kiváltságos jog, de az idegenekre nézve azt kizártnak tartja s abban nagy ellentmondást lát. Miután úgy tudja, hogy a grófok jó magyarok, elfogadja a javaslatot. (Helyeslés.)

Buzáth Ferenc a javaslatot elfogadja mert mindig örvend azon, ha egy idegen a magyar állampolgársági jogot megszerezze kívánja. Azonban egy észrevétele mégis van. Ugyanis a honpolgári jogot bárki csak tíz évi ittartózkodása után bírhatja törvényeink szerint, úgy törvényhozó is csak tíz évi ittartó-

tönszerűleg jó megfigyelők ha arcunkon vagy hangsúlyozásunkban a habozás vagy tréfa legkisebb jelét veszik észre: oda van a bizalmuk, kételkedőkké válnak és nem fogadják el állításaink valóságát, hanem találgatni kezdenek.

Miután az én figyelmemet sem kerülte el sem benne-om szemhunyorogtatása, sem nagyném mosolya és aztán hamis komolysága, én sem hittem volna ezt, amit meséltek, de sokkal jobban izgatta képzeletemet e mese, semhogy ezt bevallottam volna. Ellenkezőleg beszélgetéseink tárgyát csaknem mindig ez képezte. Különös gyönyörűséget okozott, ha faggathattam vele nénémet.

— Sophie néné, miért nem nyitja fel soha a Gonosz ablakait?

— Mert nem szereti a napfényt.

— Tehát sohasem mutatkozik nappal?

— Nem, csak éjjel jár ki.

— Ah! . . . aztán hova megy éjjel?

— Az utakon csatangol, hogy megkeresse a rossz gyermekeket . . . Ha ilyenekre akad zsebre dugja őket s megeszi.

— Zsebre? Hát olyan nagy a zsebe?

— Olyan, mint egy zsák.

— Ah! Es a Gonosz maga milyen nagy?

— Nagyobb mint a torony.

— Van neki is hétmérföldes csizmája?

— Bizonyára. Egy lépéssel átnyrik a tavon.

— Es ha egy este, amikor nagyon későn jövök haza, találkozom vele az uton, mondd, mi történnék akkor?

— Ha engedelmes vagy, elmenne melletted, de ha véletlenül engedetlen volnál, kegyelem nélkül visz el.

— Igen, de ha puskám van és lelövöm?

— Nem bírnád, bőre keményebb a kőnél.

— Ah! . . . Fel van-e öltözve, a Gonosz?

— Természetesen, csak nem jár ruha nélkül . . . az nem illenék?

— De éjjel az nem látszanék?

— Megfázna.

— De . . . miután bőre keményebb a kőnél, nem érezhetné a hideget.

— Te untatsz! . . .

Rendkívül mulattatott, ha ilyen kérdések által kissé bosszanthattam nénémet.

Az ősz közeledtével elhagytuk a tó partját és visszaköltöztünk a városba. A következő két nyarat a tengerparton töltöttük; tehát két éven át nem tértünk vissza Savoyába. De a Maladiére, csöndes sétányaival és zárt ablakredőivel folyton bolygatta képzeletemet. Midőn a harmadik évben végre visszatértünk Balmettes-be, első dolgom volt, hogy ama tornácra

futottam, ahonnan tisztán áttekinthető volt az egész birtok. Ennek szomorúan vad kinézése nem változott. Ellenkezőleg a repkény még sürűbben futotta be a repedezett falakat, a fasorok lombja dusabb, árnyékosabb lett. Az esthomály hozzájárult, hogy valami különös, vonzó báj kölcsonőzzön az elhagyott lak, néma bánatos voltának. Az éj beállt és én még mindig ott feledkeztem az oszlopos folyosón.

Egyszerre összerendeztem. Eppen szemben tőlem, a tornyocska egyik ablakán, egy gyertya halvány, rezgő fénye gyúlt ki. Most tehát nem képzelődés többé . . . valami titokzatos lény lakik a Maladiére-ben . . .

Vacsorához hívtak és én izgatottan siettem az ebédlőbe, kiáltván:

— Sophie néné, világosság van a Gonosz házában.

Néné a vállát vonogatta és guayosan nézett reám:

— Hogyan, nyolcz éves nagy fiu létedre még mindig hiszesz a Gonosz létezésében!

Aztán, öreg komornája felé fordulva, nyugtalanul kérdezé:

— Igazán, visszajött volna valaki a Maladiére-be?

Férfi fehéreneműek méret után és teljes uri kelengyék a legelegánsabb kivitelben, a leggyorsabban készíthetők **Róth M. utóda** kalap- és uridivat üzletében. **Férfi- és női-czipők** kizárólag a legjobb készítmény.

kódása után lehessen az illető. Kéri ezen körülmény figyelembevételét.

Ugron Gábor: A javaslat nem nagy jelentőségű, de azért egyes szempontokat tekintve felszólal. Nemzeti erőnk, hatalmunk fejlesztése iránt nincs érzékünk. A németekből elég van már Magyarországon. Ha ezek a németek házasság révén nagy birtokot szereznek is, abból még nem következik, hogy törvényhozók is legyenek. Amíg teljesen be nem bizonyították, hogy teljes értékűk van és velünk együtt lelkesednek a magyar kultúra és nemzeti fejlődés iránt, addig ne adjanak nekik törvényhozó jogot. Nemzeti czéliből hagyták meg elődeink e törvényhozói jogot. Szomorodva látja ma a guervant-rendszert. Főnri családjaik nemet nevelőket vesznek leányaik mellé, akiknek ideáljuk a német lovagok s ezeket állítják oda ideálul a magyar mágnás leánya elé. E könnyelmű nevelési rendszer mellett nem a deli, büszkeségre jogosult ifjainkhoz, hanem külföldiekhez mennek feleségül. A javaslatot nem fogadja el. (Helyeslés a baloldalon.)

Tisza István gróf, miniszterelnök: Csak röviden válaszol. A főrendiház szervezeténél fogva nemcsak hiva a kétkamara rendszernek, de hiva annak is, hogy a főrendiház összeállításánál teljes figyelemmel legyenek a magyar tradíciókra s a jól értett konzervativizmusra. A történelem tanja annak, hogy hány bevándorolt család lett Magyarországnak később büszkeségei. Nem kifogásolható az sem tehát, hogy ezek a grófok is befogadtassanak a főrendiházba. Ajánlja a javaslatot elfogadásra.

A ház ezután általánosságban és részletekben elfogadja a javaslatot.

Ezután következik a

beruházási törvényjavaslat.

Heltai Ferencz előadó ismerteti a javaslatot és elfogadásra ajánlja.

Komjáthy Béla beszélt a javaslatához a Kossuth-párt álláspontját kifejtve. Amíg Ausztriával közös gazdasági viszonyban leszünk addig sem önálló iparunk, sem kereskedelmünk nem lesz. Követeli az önálló vámterületet, amely nemcsak az ő pártjának, hanem az egész országnak az akarata. De ott van a szabadelvű párt tekintélyes része is, amely hiva az önálló vámterületnek.

Ezt a javaslatot csak ideiglenes természetűnek tartja, amely segíthet a bajon, a javaslat

iránti jóakaraton kívül tekintettel kell lennünk az ország pénzügyi helyzetére. A javaslatnak csak egyes részére tesz észrevételt. Kijelenti, hogy a vasútépítésre befektetendő 153 millió korona nem lesz gyümölcsöző. A másik kifogása irányul a magyar vasművel felsegélyezésére felvett 14 millió ellen. Ez sem lesz jövedelmező sem az országra, sem annak iparára. Nekünk ma Ausztria ellen kell hadjáratot intéznünk beözönló ipara miatt. A miniszter a magyar ipar fejlesztését tűzte czélul és mit látnak? A javaslatban ipari czélokra felvett összeg nagyrésze már le van kötve s csupán 1 millió marad évenként az ipar fejlesztésére.

Ezzel halálos csapás méretett az országra és annak iparára. Abban a reményben, hogy a miniszterelnök a magyar ipar fejlesztését szívére veszi, pártja nevében elfogadja. (Helyeslés a szélsőbalon.)

Ernst Sándor, mikor a javaslatot a néppárt nevében elfogadja, nem zárkozhatik el annak a konstataciójától, hogy az ország ugy gazdaságilag, mint ipari tekintetben nagyon meg van terhelve.

Sok oly befektetés van, így a civilizista is, amely nem hoz semmi jövedelmet. Kifogásolja, hogy a humánus intézmények fejlesztésére felvett összegeket törölték, pedig éppen ezeket okolták meg azzal, hogy nem hoznak semmi jövedelmet. Szólt még a konvenczióról a jövedelemzaporítás szempontjából, végül elfogadta a javaslatot. (Helyeslés.)

Feilitzsch Arthur báró: következik Szederkényi...

Felkiáltások: Szünetet kérünk!

Elnök: Kéri a Házat, hogy az országot érdeklő e fontos javaslat letárgyalását ne késleltessék szünetkéresekkel.

Gabányi Miklós: Szünetet kérünk! Itt az ideje, hogy már szünetet is kapjunk!

Elnök: A képviselő uraknak, ha szünetre van szükségük, joguk van elhagyni a termet, de a szünet meg, vagy meg nem adása egyedül az elnök joga.

Szederkényi Nándor szinte aggódik, hogy az ország gazdasági helyzete ez újabb terheket nem fogja elbírnai, a javaslatot elfogadja.

Az eucharisztikus kongresszus befejezése.

Budapest, május 19.

Az eucharisztikus kongresszus ma délelőtt diszközgyűlésre gyűlt egybe a Katholikus Körben.

Jelen voltak:

Samassa József és Mihályi Viktor érsek, Szmrecsányi Pál, Firczak Gyula, dr. Radu Demeter, dr. Várossy Gyula, Mayláth Gusztáv, Radnay Farkas püspökök, Fehér Ipoly főpát, Pongrácz Adolf prépost, Kántor Károly apát-plébános, Cziráky Antal gr. stb.

Szmrecsányi Pál nagyváradai püspök elnököl s megnyitójában örömmel jelentette, hogy a tegnapi Örökimádás templom ünnepélye fényesen sikerült s a jelen volt egri érseknek meleg köszönetet mond közreműködéséért (Élvezés.)

Azon reményének ad kifejezést, hogy alig fog Magyarországon katolikus találkozni, ki fiilléreivel ne akarna a templom építéséhez járulni.

Nagy feladat vár a templom építő-bizottságára, de meg van győződve, hogy Isten di-csőségére sikerülni fog. Ezzel az ülést megnyitotta. (Élvezés.)

Az eucharistia társadalmi hatása.

Várossy Gyula székesfehérvári püspök vette át ezután a szót, a ki szociális szempontból fejtegette az Oltáriszentséget. Az eucharistia központja az egész világtörténetnek erkölcsi világnak, jogrendnek, sőt annak támasza.

A középkorban a szent áldozás egy neme volt az istenítéletnek, aki esküt akart tenni, az Oltáriszentség elé járult.

Ma is az eucharistia legfőbb óra a törvénynek s aki esküt tesz mindig meg fogja gondolni, hogy az eucharistia előtt, már itt a földön számot kell neki adni, mint egykor az örök bíró előtt. Helyesen mondja tehát egy francia író: az eucharistia a legfőbb biztosítéka a tizparancsolatnak.

A püspök ezután azt fejtegette, hogy az eucharistia a legszebb módja az Isten szolgálatának, a legbensőbb egyesülés az Istennel. Az emberen a szenvedélyek uralkodnak. De ennek legerősebb korlátait az eucharistiában bírják. Mikor az Oltáriszentség elé járulunk, *egy testté* válunk az Urral, megszabadulunk a rossztól, mert Aranyszájú Szent János szerint: «A szent áldozás után ugy fél tőlünk a gonosz, mint tüzet lehellő oroszántól.»

Szólt azután az emberi egyenlőségről. Az eucharistiában mindnyájan egyek vagyunk. A három egyenlőségi törvényhez: Isten fia vagyunk, egyenlő ítélet alá esünk s ugyanazon erkölcsi törvények alatt állunk, — járul az *egyenlőség az eucharistiában*. Testvérek vagyunk az eucharistiában, gazdagok és szegények s épen azért a szegény nem fogja a gazdagot ellenségének tekinteni, hanem testvérenek, aki szintén leborul az Oltáriszentség előtt. Ebből a fogalomból következik a társadalmi béke legfontosabb kelléke: a *felebaráti szeretet*.

Végül szólt az ős keresztény szeretetlakomákról, az *agapékről*, melyek nem voltak egyebek, mint az eucharistiában megnyilatkozó szeretet által összekötött emberek lakomái. Ilyenkor üdvös oktatások is adtak a szentírásból, buzgó imák küldettek az Istenhez a

A komorna komolyan válaszolt: Igen kisszony, ugy látszik.

Ekkor közelebb mentek egymáshoz és néhány percig halkan beszélgettek. Nem hallattam meg semmit, de megható dolog lehetett, mert némém többször felsóhajtott és a mikor visszatért az asztalhoz, rendesen oly hideg, komoly arczán nagy megindultság látszott.

Igaz, hogy nem hittem már a Gonoszban, de azért szeretem a csodálatos dolgokat. A Maladiére most valami kísérteties háznak tűnt fel előttem, a hová valaki »hazajár;« ez annál hatalmasabb vonzerőt gyakorolt reám, és mielőtt lefeküdtem, még egyszer felszaladtam a tornácra, hogy félelem és gyönyörrel vegyes érzéssel szemléljem azt a rejtélyes kivilágított ablakot.

Nyolcz éves koromat tekintve, most már a honne feszélyező kísérete nélkül mehettem el a háztól.

Felhasználtam ezen körülményt és mindjárt másnap reggel a Maladiére körül ödögtem. Elmentem a vasrácsos kapuig, a melyet ugyanazon állapotban találtam. Látszott, hogy évek óta nem fordult meg rozsdás sarakában.

Ekkor az a gondolatom támadt, hogy megkerülöm a kastélyt, azon keskeny ösvényen haladva, mely a fal tövében huzódott végig. Eleinte jól ment minden; de alig száz lépésnyire, egy körkás állta el utamat. E helyen egy nagy repedés támadt, utat nyitva a parkba. E váratlan felfedezés túlnagy kísértés volt felcsigázott képzeletemnek. Nem remélt alkalom

kinálkozott tehát, hogy betekinthessek az elhagyott ház rejtélyébe, és bár e vágyam ellen a lelki furdalás valami határozatlan érzése némileg küzdött, erőlködéssel másztam, mind feljebb a kőomlatagon, figyelve a legkisebb neszre és kémlélődve néztem körül. Senki sem láthatott meg. Bátran ugrottam a parkba és az első fasonon mentem végig, amelyet magam előtt láttam.

Ez nagyon sötét volt és a kiálló ágak megóriási tűskék gyakran utamat állták. Gondosan háritottam el azokat és szivdobogva kérdeztem önmagamtól, hogy vajon mit fogok látni és milyen lényekkel fogok találkozni. Egy hirtelen fordulónál a fasor egy pázsitnál ért véget, amelyet magas fű borított.

E pázsit másik végén feküdt előttem a napfénytől elárasztott Maladiére nagy hársfa csoportoktól körülvéve. Az ablakok most is légmentesen voltak becsukva, szintugy a zöld redőnyöshárom üvegajtó, melyek a perronra vezettek; itt nagy pipacsomók nőttek ki a lépcsőfokok között. Mindenütt csönd, szendergés, melyet ringatni látszott a lombok suttogása és a szökőkút vizének egyhangu csobogása. Oly ünnepélyes, mély volt e csönd, hogy azt kérdeztem magamtól, vajon nem tévedtem-e az este, midőn a gyertyafényt véltem látni. A ház határozottan lakatlannak látszott. Felbátorítva e tapasztalat által, megkerültem a pázsitot és épen fel akartam menni a lépcsőre, midőn egy ajtó nyikorgását hallám. Ijedten hőkölttem vissza és elrejtőztem egy hársfa mögé.

(Vége köv.)

fejedelmekért, a közjóért, a békéért. Gyönyörű megnyilatkozása volt ez a felebaráti szeretetnek s ha ma nincsenek is ily *agapék*, kétségtelen, hogy az eucharistia a szeretet, a jólét, a béke legbiztosabb őre. S látjuk, hogy akik földi javakkal meg vannak áldva, az eucharistia befolyása folytán a szeretet munkáját végzik. Itt a teremben is rá tudna mutatni ilyen férfira. (Eljenzés.) Minél jobban van biztosítva az országban az eucharistia, annál jobban van biztosítva ott a szabadság, annál nagyobb a testvériség és a szeretet. Isten áldását kéri rá. (Eljenzés és taps.)

Szmrecsányi Pál püspök köszönetet mond Várossynak, a mély tartalma és szellemes beszédért. E beszédre ráismeri a budapesti papnevelő intézet egykori növendékére, aki az Oltáriszentség tisztelésében társainak már akkor is gyönyörűsége és büszkesége volt. (Eljenzés és taps.)

Prohászka beszéde.

Ezután **Prohászka Ottokár** lépett az emelvényre, akit tapsal fogadtak. Az eucharistia — ugymond — az anyaszentegyháznak legsajátosabb titka, a természet fölötti rend kivirágzása. E természet fölötti rend köveit a legrégebb időben faragták Abrahámtól Mózesig, Mózesától Dávidig, Dávidtól Melachiárig s végre — Krisztusig. S a világon végig száguld a rettegés: itt az Isten. De a kereszténység nem retteg, hanem hisz és megteremti szívében az örökimádást.

Az eucharistia meghódítja a világot. A misszionárius megtéríti az űlakót; s a modern világot. Templomokat, dómkat építenek, — de az nem elég. **Erő** kell nekünk, hogy az Oltáriszentséget megismételjük. Ez az erő a **papságban** van. Az anyaszentegyház adja e papságot. Küldi a papságot a világ minden részébe: *ezt tegyétek*. Az anyaszentegyház egy eucharistikus papságot akar. De az eucharistiába életet kell önteni. Az anyaszentegyház azt akarja, hogy akik e kelyhet isszák, önmagukon kimutassák az eucharistiát, lássa a világ, hogy itt **jelen van Krisztus**. Az eucharistia az egyháznak így legszentebb titka.

Végül a szónok lelkes szavakkal apostrofafta az anyaszentegyházat, mely menjen a magantján. *Hymnuszok zengjenek* — ugymond — *füleinkben, s mi féljünk a sakálók üvöltésétől?* (Taps.)

Azt kívánja a papságnak, hogy próféta legyen, illés lelke el ne hagyja. Ugy imádkozzék, hogy megrendüljön a hely, akkor körülötte lesz az eucharistikus Krisztus. (Hosszas, zajos taps.)

Zichy Nándor.

Szmrecsányi püspök ezután szólásra kérte **Zichy Nándor** grófot, aki az emelvényre ment és beszélni kezdett. Mint laikus szól az ő laikus hitfeleihez.

Vissza akarja tükrözni az ő lelkében ébredt benyomásokat. A katolikus egyház igazsága nálunk él és élni fog, míg a nemzet él. (Taps.)

Az Isten adott nekünk nagy férfiakat s szent királyaink óta a nemzet mindig akkor volt nagy, mikor a kath. egyház tagjai állottak élén. (Taps.)

Fogadjuk, hogy mikor hazatérünk, az eucharistikus kongresszus működését otthon is folytatjuk s nem csak a családban, hanem a

közéletben is, hogy végre boldog s keresztény Magyarország legyen. (Taps.)

Megköszöni az elnökeket, hogy módot nyújtott neki lelke megnyilatkozására. (Zajos éljenzés.)

Szmrecsányi püspök zárszava.

Szmrecsányi püspök köszönetet mond Zichynek azokért a buzgó szavakért, melyet a kongresszus esthajali idejében katolikus hitünk, szeretetünk fellobbanása végett mondott.

O is csak azt ismételheti, az elhangzott gyönyörű szónoklatok és ünnepi események hatása ne maradjon e teremben, hanem mindnyájuk szívében maradjon, vigyük haza rokonaink, ismerőseink körébe, igyekezzünk Krisztust velük jobban megismertetni az Oltáriszentségben, hogy az ő szíveiket szent lángra lobbantsuk. Szíve mélyéből kifejezi hálás köszönetét mindazoknak, akik oly buzgósággal, kitartással közreműködtek e hatások állandósításában. Az élet porondján nehézségek merülnek fel, ha a legfelségsébb Oltáriszentséget meg akarjuk védelmezni. Öröm és szomorúság, remény és kísértés váltakozik e földön, — mignem elmertül minden a halandóságban s az örökkévalóságban megörökül. Erőt és kitartást kérünk ma délután az Urtól, midőn őt kíséri fogjuk: Az Ur földi életében körüljárt s jótékonyágának áldását osztogatta. Lehetséges-e, hogy ma délután, midőn őt követjük, ne adná ezt meg nekünk? Mi el vagyunk határozva hogy az Uról soha el nem tántorodunk. (Ugy van!), magunkkal visszük szeretetét, melyből sem magasság, sem mélység el nem választhat. Ezzel a szent fogadással hagyjuk el e helyet. Az Oltáriszentségben jelen levő Ur Jézus gyulaszsa fel szívünkben a szeretet lángját, hogy lelkesen áldozzuk fel életünket az egyház és a magyar haza javára. (Eljenzés.) Szíve mély megindulásában áldást kér a kongresszusra.

A kongresszus tagjai letérdelnek, a püspök megáldja őket.

Ezzel a kongresszus véget ért.

A keletázsiai háború.

A japán főhadserg eljutott már Mukden közelébe. Ez a híradás érkezett Londonon át a harctérről s ha igaznak bizonyul, akkor a japán haderő gyorsaságához csakugyan alig hasonlítható más hadsereg. Sebesen, szinte szédületes sietséggel haladnak előre a fölkelő nap országának katonái a harctéren, vezetve olyan hadvezérek által, akik a legnagyobb feladatokkal is alaposan meg tudnak birkózni. A tegnapi amerikai forrásból érkezett hírt, hogy a döntő ütközet Kuropatkin és Kuroki csapatai közt már megtörtént, a mai jelentések nem erősítik meg. De egybehangzóak a tudósítások abban, hogy a legközelebbi jövőben — talán már napok múlva — igen komoly események fognak bekövetkezni. Ezt valószínűvé teszi a híradás, hogy a japán főcsapatot csak harmincz mértföldnyi távolság választja el Mukdentől, ami összesen csak tizenöt órai járást jelent. A csatának tehát hamarosan ki kell törnie. Sok verző kering arról, hogy mekora az a japán hadi erő, amely Mukdentől északkeletre operál. Az egyik hírforrás azt jelenti, hogy három japán hadosztály — összesen hatvanezer ember — eltűnt s az oroszok minden rekognoszkáló munkája sem tudja kideríteni, hogy ezek a hadosztályok merre vannak. Lehet, hogy ez a sereg a Jalutól észak felé halad előre és hátban vagy oldalról támadja meg az orosz főcsapatot, míg hat hadosztály egyenes irányban nyomul előre Mukden felé Kuropatkin csapatai ellen. Niucsvangot most már teljesen kiirtették

az oroszok s így a japánoknak azon a vidéken messze területen szabad mozgásra és csapatok elhelyezésére módjuk van. A nagy sietség, amely a japán hadsereg operációit jellemzi, kétségtelenül bizonyítja, hogy a japánok semmi esetre sem akarják bevárni azt, amíg az orosz hadsereg megerősítést kap. Ez különben is stratégiai baklövés volna, amilyent a japán hadvezetés részéről föltételezni nem lehet.

Tokio, máj. 19. A második hadseregnek május 5-étől 17-ig terjedő időközben való tevékenységéről szóló hivatalos jelentés így hangzik: Május 5-én szállt partra a hadsereg az e czsúra megállapított helyen a hajóhad védelme alatt. A partszállás reggel 8 órakor kezdődött. Ellenséget nem láttunk. Bennszülöttek jelentései szerint mintegy 300 orosz állt Puantienben, 100 a ginsukavai uton, 300 Ficsukabában, 600, a partraszállás helyén. Azonnal csapatokat küldtünk Ficsukabába, hogy pusztítsák el a táviróvonalakat és a vasutat. Május 6-án a csapat előzőt egy kis ellenséges csapatot a Puantientől délre lévő egyik magaslatról és megszállta a délkeletre lévő vasuti állomást. Ugyanakkor a hadmérnökcsapatok elpusztítottak egy hidat és egy távirót. Közben 300 főnyi gyalogságból és 100 lovasból álló ellenséges csapatra akadunk. A japánok vesztesége egy halott és négy sebesült. 200 főnyi orosz lovascsapat Gimszukavából visszavonult és ellenállás nélkül hagyta elpusztítani a vasuti vonalat és elfoglalni a vasuti anyagot.

Május 7-én az egyik csapat elpusztította a Puantien és Szandsilipu között lévő vasutat és távirót, közben szétszórva a 100 főnyi ellenséges lovasságot. Ez a csapat pusztította el a vasutat és a távirót Szandsiliputól északkeletre.

Az ellenséggel való utolsó összefütközéskor egy hadnagy és három közember elesett kilencz pedig megsebesült. E hó 13-án elpusztították a Puantientől északkeletre lévő vasutat.

E hó 16-án megszállottak egy dombsort Tikisaton és Csulicsan között. Az ellenséget, melynek ott három-négy zászlóalja és nyolcz ágyuja volt, dél felé elűzték. Veszteségük 146 halott és sebesült.

Csifu, máj. 19. Ma bárkaraj érkezett ide 200 kinaival. Több orosz szökevény, kik kedden reggel hagyták el Dalnit, azt jelentik, hogy megkísérelték a hajójavító és a rakodópart felrobbanását. A kísérletek nem sikerültek, de a talánvani rakodópartot elpusztították.

UJDONSAGOK.

A nagyváradi műtárlat.

Lázasan folyik a készülődés a nagyváradi műtárlatra, mely holnap szombaton nyílik meg a Kereskedelmi Csarnokban. Oriási butorszállító kocsi állanak a Csarnok kapuja előtt s nagy sietséggel, de azért kellő vigyázattal hordják fel a képeket a terembe, hol a tárlat rendezője **Bihari Sándor** veszi át azokat s végzi fáradságtalanul az elhelyezés munkáját. A rendezőbizottság is erősen dolgozik a siker érdekében.

A tárlat fő és helyettes védnöke **Szmrecsányi Pál** és **Radu Demeter** püspökök, kik pár napig Bud-pestben időztek, ma hazaérkeznek, hogy az ünnepélyes megnyitáson jelen lehessenek.

A kiállítás rendező-bizottságához leérkezett a kereskedelmi miniszterium leirata a szállítási kedvezmények tárgyában. A miniszter a rendes szállítási díjat 50 %-al leszállította. Nagy kedvezmény ez, a melyet csak igen kivételes esetekben engedélyez az államvasut. A rendezés munkája a rendelkezésre álló rövid idő miatt nagy erővel éjjel-nappal folyik, hogy a tárlat holnap szombaton megnyitható legyen. Az

anyag igen nagy s igen sok új vendégfalat kellett készíttetni a képek elhelyezésére. Asztalosok, kárpitosok kora reggeltől késő estig munkába vannak. Budapestről megérkezett a képművészeti társulat legügyesebb rendezője Bartas.

Bihari Sándor óriási munkát végez. Atvazi az egész 450 drb. képet és szobrot. Jegyzőkönyvet vesz fel minden esetleges sérülésről, mely valamely műtárgyon szállítás közben esett hogy megállapítsa: kit terhel a felelőség. Aztán megbirálja az egész anyagot és kiselejtezi a szegedi anyagból a mit a kiállítás elég jónak nem talál. A kiválogatott anyagot csoportosítja falak szerint, úgy, a hogy a világítás szükségletei kívánják s úgy, hogy egyik kép a másik hatását ne rontsa hanem emelje. S csak mindezek után következik a képek felakasztása s megerősítése, ezután azok számozása katalógizálása. Erre a nagy munkára megfelelő segítség áll ugyan a rendelkezésére, de így is csak úgy készülhet el, ha éjjel is dolgoznak. A mikor a tárlat készen van akkor még a foyer a lépcsőház és a terem decorálása következik. A tárlat őrzésére a főkapitány éjjeli és nappali rendőrszolgálatot rendelt a tárlat helyiségeihez.

A rendezőség közönségre teszi, hogy az öt koronás állandó jegyek, melyek úgy a megnyitási ünnepélyen, mint minden esetleg rendezendő ünnepélyen leendő megjelenésre jogosítanak és a tárlat egész tartamára szólnak. Láng József tiszteletében és megnyitás után a napi pénztárnál lesznek kaphatók. Ezen állandó jegyek névre szólnak és másra át nem ruházhatók.

A sorsjegyek szétküldése ma veszi kezdetét és a hölgyrendező-bizottság határozatához képest minden rendező-bizottsági tag 20 drb. sorsjegyet kap elárúsításra. A sorsjegyekért befolyt összeget Láng József egyetemi pénztárnoknak adandók át, ugyancsak neki adandók vissza az el nem adott sorsjegyek.

A hölgy-bizottság elnöksége megállapodott abban, hogy ha valamelyik elnök a megjelenésben akadályozva volna, helyettesítésre az elnökség egy másik tagját kéri fel.

A katalógus már nyomdában van, és csak a számozást várja, hogy kinyomhassák.

A megnyitási ünnepség műsora még nincs véglegesen megállapítva, de a rendezőség ma erre vonatkozólag is megállapodik s így holnapi számunkban a teljes programot leadjuk.

TAJEKOZTATO.

Máj. 21. Nagyváradi műtárlat megnyitása.

*** Dr Szemethy Géza sikere.** Az eucharisztikus kongresszussal kapcsolatban Budapesten a Szent Ferencz rend templomában egyházi zenei és énekelődés volt, amelyen igen szép sikert aratott dr Szemethy Géza nagyváradi püspöki titkár, a kiváló zenész, ki remekül hangzó nagy tudást eláruló Panis angelikus női karral szerepelt, amelyben a modern holizmikus zene hatásosan nyilatkozott meg.

*** A kereskedelmi miniszter rendelete.** Hieronymi Károly kereskedelemügyi miniszter körendeletet bocsátott ki a városokhoz, amelyben elrendeli, hogy ezentúl minden építkezésről, amely többet foglalkoztat husz munkásnál, jelentést kell tenni az iparfelügyelőnek.

*** Kinevezés.** Dr Csorna Dezsőt, a nagyváradi királyi ügyészséghez beosztott bírósági joggyakornokot Flósz Sándor igazságügy-miniszter a nagyváradi királyi ügyészség kerületébe ügyészi megbízottul nevezte ki.

*** Új postahivatal.** A nagyváradi postatávirda igazgatóság Tóti biharmegyei községben a postahivatalt ideiglenesen bezárta. Most azonban arról értesíti lapunkat a nevezett igazgatóság, hogy folyó évi május 21-én Tóti községben a postahivatalt, postamesteri kezelésben, teljes fel- és leadó szolgálattal, újra életbe lépteti. Ezzel egyidejűleg a Tótiiban re. dszeresített posta fel- és leadó állomást megszüntette.

*** Megérkezett az eső.** Jupiter Pluvius megkönyörült a szomjas földön. Ot heti iszonyu szárazság után tegnap megérkezett az epedve várt eső s bár lassan, permetezve kevés megszakítással egész napon hullottak alá az apró esőcseppek. Ez még ugyan nagyon kevés ahhoz, hogy az elikkadt vegetációt teljesen felüditse, de úgy látszik tartósabb esők lesz s amit a nagy szárazság megrontott, részben még helyrehozhatja a kedvező nedves és hűvös időjárás. A gazdáknak nagy örömet okozott az eső beköszöntése, bár a vetések egy részén már nem sokat segít.

*** A villamos telep felülvizsgálása.** A városi villamos telep építkezésének felülvizsgálát már napok óta folytatja a bizottság s a felülvizsgálaton Hollós József műszaki tanácsos, a kereskedelmi miniszter kiküldöttje is részt vesz. Mint értesülünk, a felülvizsgálót teljesítő bizottság tagjai között némi nézeteltérés merült fel. A villamos művek felügyelő bizottsága ma, május hó 20-án délután 4 órakor ülést tart, amelyen a felmerült kérdéseket beszéljük meg.

A régi városház átalakítása. A várad-olaszi-i községi iskolák egy részének ma is olyan elhelyezése van, amelyet még falun sem tűrnének meg. A törvényhatóság elhatározta, hogy a Széchenyi-téri volt városházát alakítja át elemi leányiskolává. Az átalakítási munkálatuk 32792 koronában vannak megállapítva. Az árvelő küldöttség már kiírta a versenytárgyalást, a mely június 4-én délelőtt lesz megtartva.

*** Halálhírért költötték.** Az Aradi Közlöny egyik közelebbi számában részletesen foglalkozik Czegléd Mihállyal, aki régebben az aradi adóhivatalnál szolgált. A közlemény azon alkalomból látott napvilágot, mert a nevezett lap azon értesítést vette Nagyváradról, hogy Czegléd Mihály meghalt. Ez a hír azonban nem felel meg a valóságnak s erről maga Czegléd Mihály nyújtott czáfolhatlan bizonyítékot egy hozzánk intézett levéllel, amelyben kijelenti, hogy hála Istennek él, egészséges és egy csepp kedve sincs meghalni. Czegléd Mihály már évek óta a nagyvárad-városi adóhivatalnál van alkalmazásban.

*** Edison színház.** Érdekes optikai mutatványokat mutat be szombat, vasárnap és hétfőn este a Fekete Sas nagytermében Benkő Mihály optikus, kinek tökéletes műszerei a fővárosban is feltűnést keltenek. Az előadások érdekes műsora a következő:

I-ső rész: A műember bemutatása, Edison legubabb találmánya, mely képességeire nézve vetekedik az élő emberrel. Maga beszél, számol, ír, énekel és zenél. Budapesten feltűnést és elismerést aratott. II. rész: szenzációs újdonság! Vetített operajelenetek, operanépek előadásával, a helybeli zenekar kíséréte mellett. (Eredeti színpadi felvételek, álló kép) Lányi Teréz kisasszony és Pierre M. ur operanépek személyes fellépte. Részletek: Verdi-Troubadour, Mascagni-Cavaleria Rusticana, Gunod-Faust, Halevy-Zsidónő operákból. III-ik rész:

A szünetek alatt (15) Mozgó-fényképek (Biograph) Csupa humoros élőképek. IV. rész: Villanyos szerpentin táncz. Előadva Belle Róza kisasszony, bécsi táncművész nő személyes felléptével. Kezdeté 8 órakor.

*** Szózat a közönséghez.** A színházi szerencsétlenségekben a közönség felelős részét képezi a legnagyobb része. A megrémült százak vagy ezrek egészen elvesztik önuralmukat és egyik a másikra válik veszedelmes. A megtörtént szerencsétlenség elmúltával hiába fejtegeti azután a sajtó hasábjain, hogy egy kis nyugalom minden bajnak elejét vehette volna. A hági királyi színház igazgatójának tehát az az ötlete támadt, hogy a közönségben állandóan ébren kell tartani az önuralom fontos szabályát. Azért színháza új azbesztfüggönyére nagy bőttükkel a következő felírást festette:

Aki itt ül, véssé jól az eszébe,
Csak higgadság segíthet a veszélybe:
Ha baj támad, ne vesztél szaladjon,
Csak szép lassan, megfontolva haladjon
S egy-kettőre ott künn áll az ég alatt
S mi a legfőbb: keze-lába ép maradt!

*** Az asztalos iparosok ülése.** A nagyváradi asztalos iparosok szakosztálya nevében felkérjük az összes asztalos iparos urakat, hogy folyó hó 20-án, azaz pénteken délután 6 órakor tartandó szakosztályi gyűlésre teljes számban megjelenjen sziveskedjenek. Az elnökség.

*** Ben-All Bej** indiai bűvész a Bihar-kávéház emeleti nagytermében 21-én, szombaton fogja a csodás keleti művész mutatványait bemutatni, melyek világszerte nagy szenzációt keltenek és a sajtó mindentűt elismeréssel nyilatkozik róla.

x Különleges újdonságok női férfi és gyermek kalapokban, gyönyörű himzett nyakkendők lavalier és csokrokban, női gallérokban a legszebb újdonságok, övek és napernyőkben nagy választék található Cziller Imre áruházában Nagyvárad.

x Egy új női divatruház. A Zöldfántca 47. szám alatt a jó hírű Kovács L. és Társa cég egy új, diszes divatruházat rendezett be, a közönség kíváncsainak teljesen megfelelően mélyre ez uton hívjuk fel olvasóink figyelmét. Bővebb felvilágosítást nyújt a cég lapunkban közölt hirdetésé.

IRODALOM.

Kath. iskoláink jogi természete.

— *Hogyan biztosítsuk azok kath. jellegét.* —

Az idevágó teljes szövegű törvények, döntvények, rendeletek, hitközségi önkormányzatok alapszabálytervezet- és ügyirati mintákkal felszerelve. Irta Jesznák Gábor báró, párkányi plébános. Budapest, 1904. 8-rét, 103 lap.

Az iskoláinkat fenyegető államosítási kísérletek s még inkább a néhány napja publikált államosítási irányzatok között igen fontos ez a könyv, mely praktikus utmutatást ad iskoláink kath. jellegének megővésére.

Iskoláink katolikus jellegének az államosítással szemben legerősebb biztosítóka magának az iskolaépületnek és az iskolák ingatlanjai tulajdonjogának tisztán római katolikus hitközségi jellege és a telekkönyvben ilyen értelemben való bejegyzése. Ahol ez megvan, bizonyára meggondolás tárgyát fogva úgy az állam, mint pedig a politikai község részéről is képezni, vajjon ezek az iskolák elállamosítsák-e vagy pedig nem? Mert ez esetben maguknak a politikai községeknek kellene az új iskolákat felépíteniök, mivel a meglévő és az egyház részére telekkönyvileg teljesen biztosított iskolák, amint a vallás- és közoktatásügyi miniszter által a királyi tanfelügyelőkhez 1869 május 15-én kiadott utasítás VII. fejezet 50. § a is mutatja, továbbra is az egyház tulajdonában maradnak és egyházközségi engedély nélkül el sem idegeníthetők. Ugyanezt igazolja továbbá az 1901

november 28 án 48.745. szám alatt kelt elvi jelentőségű vallás- és közoktatásügyi miniszteri határozat is.

Miként biztosítunk tehát ez irányban úgy a meglevő régi, valamint az új iskolaépületeket és egyáltalán ingatlanokat az egyház részére?

A könyv II. f. alatt az 1868 előtt épült és III. f. alatt az 1868 után épült és építendő iskolák viszonyait, jogi helyzetét tárgyalja; IV. A hitközségi hitelt; V. Vegyes tudnivalókat ad. A «Függelék»-ben a munkában hivatkozott és azzal kapcsolatos törvények, döntvények, rendeletek és minták gyűjteményét találjuk kellő csoportosításban. Végül mintát ad a róm. kath. önkormányzati hitközség szabályaira és ügyirati mintákat a hitközségi kölcsön beszérszéséhez.

Nem veszteget sok szót. Ma, midőn lépten-nyomon kath. iskoláinkat veszélyeztető intézkedésekkel találkozunk, nagy hasznára van ez a könyv a védelemnek ott, ahol a kath. iskolákat az ilyen intézkedésekkel szemben megvédelmezni szükséges. Azért őszintén és melegen ajánljuk e könyvet a kath. iskolai hatóságok figyelmébe. Ara 1 korona 50 fillér. Megrendelhető a Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatalában Budapest, VIII. Szentkirály-utca 28.

SZINHAZ.

Boszorkányvár.

Három napi vendégszereplése végér, a harmadik napon teljes volt Székely Irén sikere. A Boszorkányvár Coraliejában, force-szerepében aratta régen is legszebb sikereit Nagyváradon, ez szerzett neki most is legszebb diadalt. Hangjának régi ereje ugyan általában most sem tűndökölt úgy, mint mikor még a miénk volt, de azért még most is elragadta a közönséget, a híres bordalban pedig egészen a régi magaslatra emelkedett. Természetes, hogy ezt a dalt kétszer is megújrazták. Békefi pompás tenorja, Horváth kitűnő játéka tették teljessé az est műélvezetét.

Búcsúznunk.

Ma utaznak el színészeink — és nem tekintünk ntánuk azzal az érzéssel, a melylyel eddig igaz szívből mondottunk nekik Istenhozzátot a viszontlátásig. Most nem vágyódunk valami nagyon kimondhatatlanul a viszontlátás után.

Virágvasárnap olyan fordulót jelez Somogyi társulatának történetében, a melyet jó volna meg nem történné tenni.

A színészek változása mindig okvetlenül mentséggel jár; tisztára lehetetlenség valamennyi távozó erő helyébe jobb, vagy legalább épp oly jó erőt nyerni. Ebben megnyugszunk. De míg eddig rendesen volt néhány nyereség, a kik a veszteséget feledezték: most csak a veszteséget érezzük.

Soha ilyen silányul a pótidény be nem ütött, de soha ilyen gyenge erőskel nem is próbálták a közönség érdeklődését lekötöni.

S még ha legalább bele kellene nyugodnunk a változhatlanba! Ha pl. a távozott művészek Budapestre kerültek volna s büszkén mondhatnók: lám, mivé tudja fejleszteni Somogyi a rábizott erőket! De most a Kesztyer-párt kivéve, mind a nagyváradiál gyengébb társulatokhoz szerződtek s a mi ránk nézve még nagyobb baj: helyük egyáltalán nincs betöltve.

Nyereségnek kell mondanunk Vlassák Vil-mát, Szerémy Gizellát és Mártonfalvy kar-mestert.

Vlassák Vilma lágy, kellemes és pompásan iskolázott hangja lépésről-lépésre hódítja meg a közönséget; ha a nyár folyamán valamivel több játékbéli rutinra tesz szert, nyert ügye lesz mindenki előtt. Szerémy Gizella igazi vérbeli hősnő, a közönség rokonszenvét első felléptével megnyerte, de már a szerepköre olyan, hogy ritkán léphet fel s mindig újra és újra kell magát a közönség eszébe juttatnia. Mártonfalvy érdemeit rövid működése alatt többször kiemeltük; a zenekar feyelmezettsége vele kezdődik, mióta polgári zenekarunk van.

A többieket a bemutatkozás s kertelensége ellenére, vagy pedig minden bemutatkozás nélkül, de a balsiker biztos kilátásával szerződ-tették.

B Koppán Margitról, Verő Jankáról egy-hangu volt a vélemény, hogy nem ide valók. Verő Jankát a beszédhibája is leinti a szin-padról, Koppán Margitot fogyatékos hangja az énekről — s mégis az előbbi majd minden este szerepel, az utóbbi pedig Parlasi Kornéliát akarja pótolni!

Klenovics volna a hős, de csak az orga-numa hősi, játékban éppen nem vitézkedik. Viaszbáb. Feledi Boriska pompás chansonette-énekesnő volna, de szubrett-szerepekből éles hangja egyenesen kizárja. Aradi Blanka, a mindig igért kitűnő művésznő makacsul nem gyógyult fel s nem tudja a lejárattott operett-primadonna szerepkör becstületét megmenteni. Nem tudni egyébiránt, nem csalódtunk volna-e benne is?

Rábdért kár volt Székét elbocsátani; jó boszton-táncos, még most egyéb semmi. No meg kommandirozni is jól tud. A kevésbbé jelentékeny szerepek betöltői közül Rédeyuek és Tihanyinak voltak kisebb sikerei; az utób-binak azonban sokat kell fejlődnie, még most tavaszi. O legalább tehetség.

Ujdonságokkal nem nagyon voltunk el-kényeztetve; a legértékesebb ujdenség, Bizá-ncz még mindig a jövő zecéje s jó lesz, ha jövőre ilyenkor meglátjuk. Egyebekből is a se-lejtesét szemelgette ki a vezetőség, lévén az sokkal olcsóbb. Így esett meg, hogy az Egyen-lőség kivételével nevezetesebb sikert egy ujdonság sem ért el; 2—3 muszáj-előadás után befagyott.

Nincs mit csodálni, ha így aztán a közön-ség lelkesedése is befagyott. Ennek pedig a művészet vallja kárát. S épp ezért most a társulat sok tagjától szeretnénk igen szívélyes örök búcsút venni, hogy a többinek ilyen re-ményekkel mondhassuk:

— Vizontlátásra — megújulva, felfris-sülve!

Dr. K. A.

NYILTÉR.

Nógrádi Gyula

„A szabadkőművesség titkai“

ezimű munkája,

mely érdekes leleplezéseket közöl a szabadkőműves szövetségről.

Kapható:

a „Tiszántul“ kiadóhivatalában,

(Szilágyi D.-utca, 5. szám.) 761

Ara 2 korona.

Bérma-ajándék tárgyak

legkedvezőbb beszerzési helye

Imakönyvek,

rózsafüzér és szentképek, ifjusági

iratok, disz-művek nagy választékban

764 a legolcsóbb áron

Schönfeld Sámuel

könyv- és papírkereskedésben

Nagyvárad, Kossuth-utca elején.

TAVIRATOR.

A Delegáció.

A hadügyi bizottság ülése.

Budapest, máj. 19. (Saját tud. táv.)

A magyar delegáció hadügyi albizottsá-gában ma tárgyalták az új felszerelésről szóló javaslatokat. Az összes fedezet új ágyukra és hadi tengerészeti célokra 400 millió forint. Ebből új ágyukra 222 mil-lió, hajókra 64 millió, és egyéb hadi fel-szerelésekre 110 millió esik. A javaslatok szerint a kormány e kiadást államköl-csönnel akarja fedezni, melyet 22 év alatt a hadicélokra megszavazott évi 27 mil-lióval amortizálnak. A tárgyalás folyamán Hegedüs Sándor a magyar ipar támoga-tását követeli s a hadi felszerelések szál-lítását a quota arányában magyar iparo-soktól reendeljék meg. Okolicsányi nem látja megokoltnak az óriási hadi befekte-téseket. Tisza István gróf vitatja, hogy ugy az új ágyukra, mint a teljes felsze-relések ujtására a monarchia hadseregé-nek verseny és harczképessége szempont-jából szükség van, mert lelkellenség volna hadseregünket oly fegyverekkel a a biztos pusztulásba küldeni, a melyek nem volnának egyenlő erejűek a többi hatalmak modern felszerelésével. Végül több felszólalás után a javaslatokat álta-lánosságban és részleteiben elfogadták.

A képviselőházból.

— Az ülés vége. —

Budapest, május 19. (Saját tud. táv.)

Benyovszky Sándor gr. az ipar pártolást sürgetve elfogadja a javaslatokat.

Kaas Ivor br. rendszertelen tulkiadá-sokat lát.

Ezután ugy egészben, mint részletei-ben elfogadják a javaslatokat. Holnap megválasztják a quota bizottság tagjait.

Az eucharistikus kongresszus berekesztése.

Budapest, május 19. (Saj. tud. táv.)

A három nap óta tartó kongresszus méltó befejezése volt a délután 5 órakor tartott hatalmas körmenet, melyet Szemrecsányi Pál nagyváradi püspök vezetett az Oltári-szentségét körül hordva a belváros gyö-nyörűen kivilágított utcáin.

Az inpozáns körmenet a Vásorház-teren, Váci utcán, Borz-, Papnövelde-és Egyetem utcákon vonult végig.

Lotz Károly betegsége.

Budapest, május 19. (Saj. tud. táv.)

Az ősz mester, a magyar freskó műfes-tés mestere napok óta gyöngélkedik, s a Magyarország tegnapi száma már ag-gasztó állapotáról hozott hirt. E hírrel szemben az ősz festő neje kijelentette, hogy Lotz csak gyöngélkedik s már is anyira javul, hogy pár nap mul ép erő-ben nyaralni megy.

A háboruhoz.

Páris, május 19. (Saját tud. táv.)

A Matiu értesülése szerint a japánok bevonultak Niucsvangba. Egymásután két oldalról előnyo-

mló japán hadsereg találkozott az elfoglalt városban.

Port-Arthur, május 19. (Saját tud. táv.)

Az oroszoknak sikerült az egyik elsüllyesztett japán hajót eltávolítani a kikötő bejáratából s így a már torpedók elhagyhatják a kikötőt, de a kimenetel még mindig veszélyes.

KÖZGAZDASÁG.

Értéktőzsde

Budapest, máj. 19.

Osztrák hitel	688.50
Magyar hitel	749.50
Allamvasut	694.—
Rimamurányi	468.—
Magyar jelzálog	585.25
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Határidők.

Budapest, máj. 19.

E zsaáprilisra	7.88
Buza október	7.36
Tengeri	6.26
Rozs okt.	8.6
Zab ápr.	5.90
Káposzta, repce, aug.	11.900

Hivatalos árfolyamok.

budapesti áru- és értéktőzsdén 1904. máj. 19-én.

Magyar aranyjárdék 4%	1.17
Magyar koronajárdék	97
Magyar vasuti köcsön aranyban 4 1/2%	89
Magyar vasuti köcsön ezüstben 2 1/2%	—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	98
Italmérési jog megváltási kötvény	98.20
Horváth szlavon földtehermentesítési kötvény	—
Magyar nyeremény-sorsjegy-köcsön	1.61
Tizszabályozás és szegedi sorsjegyek-köcsön	99.35
Osztrák járadék papirban	99.75
Osztrák járadék papirban	118.50
Osztrák járadék aranyban	99.20
Osztrák korona járadék	152.50
Osztrák államsorsjegyek	16.05

Osztrák magyarban részvény	744
Magyar hitelbankrészvény	643
Osztrák hitelintézet részvény	633
Párisi vista	19.05
29 frankos arany (Napoleon'dor)	117.25
Németbirodalmi márka	221.47
Londoni vista	95.40
márkás20 arany	28.44

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

F e h é r J e n ő

uri és női czipész

Nagyvárad, Fő-utcán lévő Rimanóczy-házban (Fábrý-testvérek üzlete mellett).

Van szerencsém a n. é. közönség és a főt. papságnak szives tudomására hozni, hogy egy, a mai kor igényeinek megfelelő

czipész-üzletet

nyitottam. Mint ajánló körülményt, bátorkodom felemlíteni, hogy a nagyvárad szakirányu ipariskola czipőszabászati rajzolóadója, illetve szaktanítója vagyok továbbá a szakmánál eltöltött sok éven keresztül a külföldön, valamint hazánk nagyobb városaiban mint főszabász, munkavezető s hasonló minőségben a nagyvárad czipőgyárban is hat évig sikerrel működővén magas színvonalon álló szakképzettségem folytán képes vagyok a legkényesebb igényeket is kielégíteni s minden vállalatot a egnagyobb szakértelemmel és műizléssel végzek.

Verseny árak

A főtisztelendő papság és a n. é. közönség támogatását kérve, vagyok tisztelettel

F e h é r J e n ő,

czipész mester.

Jelzálog-kölcsön.

Van szerencsém a nagyérdemű közönséget értesíteni, miszerint **Nagyváradon, Lakatos-utca 4. szám alatt**

jelzálog-kölcsönt közvetítő irodát nyitottam.

Közvetíték előnyös feltételek mellett törlesztéses jelzálogkölcsönöket 10, 15, 20, 25, 30, 35, 40, 45 és 50 évi visszafizetésre 4, 4 1/4, 4 1/2, 5%-os fél éves részletekben, melyekben a kamat és tőke törlesztése bennfoglaltatik.

Előnyös feltételek mellett **konvertálók drága kamatozású kölcsönöket.**

Levélre készséggel válaszolok. Telefonszám: 362. helyben és vidékre.

Sztringó Antal.

Magyar műbutorgyár

részvénytársaság.

Ezelőtt **REISZ és PORJESZ.**

Május elsejétől fogva

Szent László-tér, a holdas templom mellett.

Saját készítésű elegáns asztalos és kárpitos

BUTOROK

modern stylben, gazdag válsztékban, **gyári árban.**

Szolid, szabott árak!

Törlesztéses jelzálogkölcsönöket

földbirtokra vagy nagyobb bérházakra

15, 20, 25, 30, 35, 40, 45, 50 és 60 évi visszafizetésre

fél éves részletekben,

melyekben a kamat és tőke törlesztése bennfoglaltatik legelőnyösebb feltételek mellett ad, esetleg drága kamatozású kölcsönöket konvertál és szükséges felvilágosítással készséggel szolgál

a

Biharmegyei Kereskedelmi-, Ipar- és Terményhitelbank
Nagyváradon, Teleki-utca.

Ugyanott kölcsönök értékpapírokra, arany és ezüstre jutányos kamattal mellett kaphatók.

Nagyvárad város jog- és gazdaságügyi osztályától.

Árverési és árlejtési hirdetmény.

Nagyvárad város tanácsától nyert megbízás folytán 1904. évi június hó 4-ik napján d. e. 9 órakor a városház termében Széchenyi-téri volt városháznak iskolává való alakítási munkálataira árlejtést fogok tartani; 32 792 kor. 37 fillérrel előirányzott összes munkálatok egy fővállalatnak adatnak ki s ajánlatot szóval vagy írásban csakis egységes százalék engedménnyel lehet tenni.

Bánatpénzül a kikiáltási ár 10%-a vagyis 3280 korona teendő le.

A vonatkozó árlejtési feltételek, tervek, költségvetés, műszaki leírás, egységárak a mérnöki hivatal hivatalos helyiségében a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Ajánlatot szóval vagy írásban zárt ajánlat útján lehet tenni s árverelő kötelesek a fent kitélt bánatpénzt árverés idejéig az árverelő küldöttség elnökének kezébe készpénzben vagy óvadék képes értékpapirokban letenni, illetve zárt ajánlathoz csatolni, vagy pedig ajánlatukhoz a városi pénztár által kiállított letéti nyugtát mellékelni.

Azon körülmény, hogy ajánlattevő a feltételeket, terveket, rajzokat és mintákat ismeri s elfogadja a zárt ajánlatokban kifejezendő.

Írásbeli ajánlatok a városi mérnöki hivatalnál díjmentesen kapható »ajánlat« úrlap kitöltésével adhatók be.

Ajánlattevőt tett ajánlata azonnal, Nagyvárad várost azonban csak a törvényhatósági bizottság jogerős jóváhagyása után kötelezi.

Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága az árlejtés eredménye felett szabadon határoz vagyis fentartja magának a jogot arra nézve, hogy az árverés eredményét elfogadhassa, vagy megsemmisíthesse avagy esetleg más ajánlattevővel is szerződhesen.

Nagyvárad 1904 május hó 18-án.

Komóssy József,

jog- és gazdaságügyi tanácsnok, mint az árverési küldöttség elnöke.

Legolcsóbb órajavitó-műhely!

A közelgő pünkösdi ünnepek alkalmából **bérmaajándék-tárgyak** legolcsóbb és legcélszerűbb bevásárlási helye

Kepes Márton,

mű-órás és ékszerész diszraktára

Nagyvárad, Bazár-épület,
(színház oldala mellett.)

hol ezen tárgyak már a következő mesés árakban kaphatók:

Valódi ezüst órák, nyitott fedéllel, fiuknak	4	frt 25 krtól
Valódi ezüst órák, dupla	>	5 > 25 >
Valódi ezüst órák, nyitott	>	leányoknak 4 > 50 <
Valódi ezüst órák, dupla	>	5 > 50 >
Valódi oxidált fekete acél óra	>	8 > 50 >
Kitűnő minőségű nickel órák fiuk részére	2	> 50 >
Ugyanaz dupla fedéllel	3	> 50 >

Valódi arany női órák 15 frittól feljebb.
Valódi 14 karátos arany gyűrűk 2 frt 50 krtól feljebb
ugyszintén az itt felsoroltakon kívül, értékesebb tárgyakból is dus raktárt tartok s azokat a legelőnyösebb árszámítás mellett bocsátom a m. t. közönség szíves rendelkezésére.

A n. é. közönség b. pártfogását kévre vagyok

kiváló tisztelettel

Kepes Márton,

órás és ékszerész.

☛ Képes árjegyzék ingyen és bérmentve. ☛

Hirdetmény.

Nagyvárad Hítelbank Részvényiársaság

(Kossuth Lajos-utcza 10. sz.)

elfogad betéteket könyvecskékre és folyó számlára:

6 hóig elhelyezett összeg után **5%-os** kamatot fizet.

Előnyös feltételek mellett leszámított váltókat.

Jelzálogokra kölcsönöket nyújt.

Értékpapírok, ékszerek és terményekre előleget ad.

Nagyvárad, 1904. május hó.

739

AZ igazgatóság.

Nagy választék!

Bérma-ajándék tárgyak

kedvező beszerzési helye.

Csakis jó minőségben, de ez alkalomra meglepő olcsó árkau!

Arany, ezüst gyermek- és női-gyűrűk, fülbevalók, karpereczek, nyaklánczok, szívecské, kereszték és amulették.

Ezüst- és nickel-órák,

Ezüst- és nickel-lánczok.

Egy 14 karátos arany nyakláncz 5 frittól feljebb.
> > > szívecske 3 frittól feljebb.
> > > kereszt 2 frt 50 krtól feljebb.
Egy ezüst óra — — — 5 frittól feljebb.
Egy ezüst óraláncz — — — 1 frt 70 krtól feljebb.

SZILÁGYI GEZA órásnál

Nagyvárad, Szt. László-tér.

Nagy választék!

É r t e s í t é s.

Uj! Nagy női divatáruház. Uj!

Van szerencsénk a nagyérdemű közönséget értesíteni, hogy fővárosi mintára berendezett nagy női divatáruházunkat Zöldfa-utcza 147. sz. alatt (Deutsch K. I. üvegkereskedésével szemben) **m e g n y í t o t t u k.**

Kovács L. és Társa,

Nagyvárad, Zöldfa-utcza.